

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека

Науково-методичний відділ

*Масовий захід як засіб
рекламної діяльності
бібліотеки*

Методично-бібліографічні поради

Тернопіль

2013

УДК 82 (477) «19»
ББК 83.3 (4 Укр) 6—8
М 31

Підготувала:	О. В. Гапочка, методист II категорії науково-методичного відділу ТОУНБ
Редактор:	О. М. Раскіна
Комп'ютерний набір:	О. В. Гапочка, методист II категорії науково-методичного відділу ТОУНБ
Комп'ютерна верстка:	В. І. Раківський, завідувач відділу автоматизації та механізації бібліотечних процесів ТОУНБ
Відповідальний за випуск:	В. І. Вітенко, директор ТОУНБ, заслужений працівник культури України

М 31 Масовий захід як засіб рекламної діяльності бібліотеки :
метод.-бібліогр. поради / Терноп. обл. універс. наук. б-ка,
наук.-метод. від. ; підгот. О. В. Гапочка ; ред.
О. М. Раскіна. — Т. : [б. в.], 2013. — 16 с.

Методично-бібліографічні поради розраховано на бібліотечних
працівників ЦБС області, а також на широке коло користувачів.

УДК 82 (477) «19»

ББК 83.3 (4 Укр) 6—8

У житті сучасної людини реклама займає особливе місце. Вона допомагає в пошуку роботи, організації відпочинку, фактично є частиною нашого повсякдення.

Ще 15—20 років тому терміна «бібліотечна реклама» не існувало в професійній лексиці. Сьогодні ж він органічно увійшов в життя книгозбірні та її користувачів і демонструє не тільки інформаційні ресурси, але й створює імідж установи та її працівників. Основне призначення бібліотечної реклами — повідомляти читачів про результати діяльності, привернути їхню увагу до бібліотечно-бібліографічних ресурсів та послуг. Специфіка такої роботи полягає в тому, що реклама є одночасно елементом маркетингу та важливим компонентом культури.

Але, разом із тим, виникла проблема послаблення інтересу до читання як у великих містах, так і маленьких селах. У результаті значного впливу віртуального світу на сучасного користувача зменшилась цінність живого спілкування, на заміну якого прийшло електронне. І, як наслідок, з'явилась нова генерація людей, народжених після 2001 року, котрих ще називають «мовчазне покоління» або «покоління Google».

Що може запропонувати для них книгозбірня? Фахівці шукають способи формування нових відносин: читач — користувач — бібліотека. А для створення позитивного іміджу потрібно провести хорошу рекламну роботу як у реальному, так і віртуальному режимі.

Для цього слід використати таку форму роботи, як масовий захід або, іншими словами, соціокультурну діяльність. Дуже важливим у цьому напрямку є моніторинг думок, поглядів, уподобань, очікувань місцевих жителів, аналіз якості наданих послуг, урахування зауважень і побажань користувачів. Лише тоді книгозбірня може гармонійно вписуватися в соціокультурне середовище свого населеного пункту (міста, селища, села).

Дуже часто саме масові заходи, присвячені ряду актуальних тем, стають чинником, який сприяє зверненню населення до бібліотеки.

У роботі з користувачами обов'язково потрібно звертати увагу на:

- **актуальність:** інформація про актуальні проблеми має відображатися негайно — вчорашня інформація, як правило, не цікавить сьогодні;

- **оперативність:** користувач повинен вчасно отримати те, на що він розраховує;
- **конкретний характер:** вибір певних питань мусить бути обґрунтований, базуватися на аналізі інтересів відвідувачів, можливостях бібліотек, традиціях обслуговування — кожен захід повинен мати конкретне спрямування;
- **комплексний підхід:** проблему потрібно розкривати багатогранно, ґрунтовно.

Умовами дієвості масового заходу є:

- чітке цільове й читацьке призначення;
- влучний вибір назви;
- місце, час і тривалість;
- склад організаторів і виконавців;
- попередня реклама;
- формування аудиторії.

При виборі конкретних форм і методів роботи слід чітко розуміти, на кого вони розраховані.

Молодь та люди похилого віку є найактивнішими відвідувачами книгозбірень. У перших із них — переважно прагматичний підхід до користування бібліотекою. Їм підійдуть активні форми та методи: зустрічі з цікавими людьми (письменниками, поетами, художниками, музикантами тощо), дискусії, презентації, турніри, конкурси, ігри. У такій роботі слід враховувати рівень розвитку кожної конкретної аудиторії, говорити з молоддю доступною їй мовою. Захоплюючими будуть ток-шоу, брейн-ринги, хіт-паради, КВК, а також заходи із залученням електронних ресурсів та інформаційних технологій — інформіни, конкурси веб-сайтів, відеокліпів, слайд-шоу та ін. Дуже популярні не лише серед молоді, а й дорослих ігри з відтворення історичних подій, сюжетів літературних творів, «квести» тощо.

Вечори-зустрічі, вечори-реквієми, вечори-спогади набули нового значення, на яких користувачі з пасивних глядачів перетворюються на активних учасників дійства.

Поширеними серед відвідувачів є також прес-конференції, круглі столи як суспільно-політичної, так і загальнокультурної тематики: «Європейська та євроатлантична інтеграція крізь призму якості життя», «Ми рівні, але ми різні», «Шляхом Української державності» тощо.

Стрімко зростає значущість публічних бібліотек для людей похилого віку, у яких свої специфічні проблеми: погіршення стану здоров'я та матеріального забезпечення, зміна соціального статусу, звуження кола спілкування. Тому для них набуває великого значення бібліотечне спілкування, організація змістовного та безкоштовного дозвілля.

Для користувачів даної категорії важливим є збереження тих цінностей і того способу життя, який мали раніше. Завдяки книгозбірні вони можуть позбавитися самотності, удержувати активну життєву позицію й інтелектуальну діяльність, зайнятися творчістю, навіть знайти в собі приховані таланти.

Години спілкування, години роздумів, конкурси, бесіди-діалоги, вечори-зустрічі, інтелектуальні ігри, прес-діалоги — ці та інші форми масових заходів допомагають бібліотекам налагодити ефективне спілкування з різними категоріями користувачів.

Досвід показує, що соціокультурну роботу найкраще здійснювати у двох напрямках — це малі форми та активна робота з читачами. Наприклад, завдяки демонстрації книжкових виставок можна досягти таких комунікативних цілей: забезпечити влучну й ефективну рекламу, зміцнити контакти із засобами масової інформації, налагодити зворотній зв'язок у спілкуванні з відвідувачами.

Діалогові форми, живе слово дають могутній імпульс для особистого й професійного розвитку як користувача, так і самого бібліотекаря. Завдяки цьому зростає творчий потенціал працівників книгозбірень, що дає можливість переходити на новий рівень спілкування з читачами, використовувати ті форми роботи, які найкраще відповідають даному завданню.

Одним із цікавих способів розвитку креативного мислення користувачів є організація інтелектуального дозвілля або едьютеймент¹, котрий пропонує відомий російський науковець у галузі освіти й культури Андрій Федоров. Він є автором блогу «Идеи простых решений» (<http://ideafor.info>), у якому описує цей напрямок роботи як суть реалізації розробленої ним концепції «Современная библиотека — это экран, который обращен к внешней среде». Це може бути як онлайн гра на бібліотечному

¹ Едьютеймент — поєднання навчання та гри (з англ. «education» — освіта, «entertainment» — розвага).

сайті для віртуальних відвідувачів, так і форма живого спілкування учасників масового заходу.

Дану концепцію можна використати як пріоритетний напрямок роботи книгозбірні. Мета едьютейменту — не отримання фундаментальних знань чи здобуття нової професії, а створення комфортних умов користувачам для того, щоб вони стали більш ерудованими й просто могли добре провести час у бібліотеці.

*Інтелект-центр Східно-Казахстанської обласної бібліотеки
ім. А. С. Пушкіна*

Федоров пропонує використовувати наступні форми роботи для реалізації творчої активності читачів: екскурсію, майстер-клас із проведення чайної церемонії, цікаву лекцію популярної людини в неформальній обстановці. Мета організації такого дозвілля — залучити відвідувачів до пізнавальної діяльності, що включає в себе також і читання. Знання повинні передаватись зрозумілим, простим та цікавим способом — такою є філософія розважального навчання.

Також можна організувати цікаву книжкову інсталяцію, що стане чудовим доповненням для візуального сприйняття заходу, додасть йому новизни та незвичності.

Оформлення вітрини одного з книжкових магазинів у м. Манчестері

«Лавка думок», на якій можна зручно вмотитися з гарною книгою. Це не тільки концептуальна інсталяція, але й зручне, стійке та міцне крісло завдяки дерев'яній рамі та лаку, що закріплює обкладинки фоліантів

А фахівці Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гмирява своєю незвичайною інсталяцією, приуроченою до Всеукраїнського дня бібліотек, продемонстрували велич книги над усіма джерелами інформації, що існують на Землі.

«Магія читання»

Мета таких композицій — привернути увагу користувачів до багатства фонду книгозбірні та ширше розкрити користь читання. Подібні інсталяції можуть стати родзинкою традиційної бібліотечної акції, або навіть візитною карткою установи.

Але якщо говорити про масовий захід як засіб рекламної діяльності, то варто використовувати активні форми роботи з читачами: презентації книг, години цікавих повідомлень, бібліоінформіни.

Спеціалісти сучасних публічних книгозбірень активно освоюють комунікативні, ігрові, креативні, розвиваючі методи бібліотечної діяльності. Завдяки їхнім творчим знахідкам з'являються нові, неординарні, самобутні та оригінальні форми роботи, які прийшли в бібліотеку з інших галузей культури: бенефіси читачів, прем'єри книг — з театральної практики; дні сімейного відпочинку, конкурси, ігри — з клубної; під очевидним впливом телебачення — хіт-паради книг, книжкові аукціони, літературні ринги, КВК, конкурси кросвордистів тощо.

До культурно-просвітницької роботи варто залучати органи влади, соціальні служби, громадські організації, заклади освіти, культури, релігійні громади. Таке соціальне партнерство дозволяє їм як позиціонувати власні інтереси серед місцевих жителів, так і враховувати їхні інтереси, що сприяє створенню позитивного іміджу книгозбірень.

Гарним прикладом є акція-конкурс «Стань обличчям свого міста», яку провели в 2009 році на базі Сумської ЦБС. Родини, котрі проживають у м. Сумах, подавали на конкурс власні проекти — творчі роботи з покращення рідного міста. Акція тривала впродовж трьох місяців. Про неї розповідали в місцевих ЗМІ та бібліотеках системи. Церемонію підбиття підсумків провели в приміщенні центральної міської книгозбірні й приурочили до Дня міста. Із 31 роботи, представленої на конкурс, було визначено 10, які отримали найвищу кількість балів.

Кожен проект був унікальним і не потребував значних затрат для реалізації, тому деякі з них уже втілено в життя, наприклад облаштовано роликову доріжку для молоді, у визначених місцях висаджено дерева, клумби, проведено додаткове освітлення тощо. Ця акція дала можливість сумчанам долучитись до розбудови свого міста. Родини-переможці отримали подарунки від спонсора, а їхні фотографії були представлені на міських рекламних щитах.

Така робота сприяє підвищенню авторитету бібліотек області, їхніх працівників, і, відповідно, збільшенню кількості користувачів.

У процесі підготовки заходів мають значення навіть такі, здавалося б, дрібниці, як уміння вибирати приміщення, розставити столи, стільці, підготувати аудиторію до дискусії, диспуту, круглого столу тощо. Варто застосовувати різні прийоми: поєднання звичних форм роботи та використання досвіду інших закладів. Не потрібно боятися змінювати методики звичних акцій, придумувати нові. Словом, схвалюється творчий підхід, розробка оригінальних проектів і програм, адаптація, трансформація й модернізація «чужих» форм — усе, що спонукає відвідувачів до активного спілкування.

Отже, соціокультурна діяльність допомагає формувати читацький актив бібліотеки, сприяє задоволенню та розвитку інформаційних потреб і запитів, зростанню кола пізнавальних читацьких інтересів, проведенню дозвілля.

Активні форми масової роботи бібліотеки

Літературний колаж. Для успішного проведення заходу можна розробити анкету, яка допоможе виявити найбільш популярних авторів вітчизняної та зарубіжної літератури, улюблену тематику, героїв книг, уміння аналізувати й робити висновки з прочитаного. У програму літературного колажу можна включити бібліографічний огляд, у якому використати прийом «живих анотацій». Суть його полягає в тому, що герой книги сам представляє себе. Для цього читачі, які мають акторські здібності, хорошу дикцію, заздалегідь готують розповіді про героя від першої особи, деякі атрибути його одягу.

Одним із компонентів літературного колажу може бути експрес-інформація. Важливим моментом є те, що бібліотечні фахівці повинні не тільки повідомляти про невідомі або маловідомі цікаві факти з біографії вітчизняних і зарубіжних письменників, а й пропонувати всім присутнім доповнити їхню розповідь своєю інформацією.

Хроноскоп (хронологічна гра). Цей захід має загальний характер і проводиться для поглиблення знань з історії предмету, орієнтації в послідовності різних подій, явищ. Його можна також включати в навчальні програми освітніх закладів.

Гра проводиться так: бібліотекар розподіляє читачів на дві команди. Гравцям належить визначити хронологічну послідовність названих явищ у кожній групі запропонованих запитань. Наприклад:

Що було споруджено першим?

- Єгипетські піраміди;
- Велика Китайська стіна;
- Римський Колізей.

У якій послідовності написано твори українських письменників?

- «Кобзар» Т. Шевченка;
- «Енеїда» І. Котляревського.

Якщо учасники називають ще й дати, їм подвоюються бали. Під час гри розширюється коло знань та читацьких інтересів, відбувається невимушене навчання присутніх.

Літературний диліжанс можна запропонувати як навчальну гру для учнів старших класів, що проводиться у вигляді подорожі за творами окремих письменників або ж колективу авторів.

В оформленні можна використовувати книги, фішки, сигнальні знаки, намальовану на аркуші ватману карту «дороги» з умовними зупинками. Платою за проїзд є відповіді учасників на літературні загадки. Усім, хто дає правильну відповідь, видаються проїзні квитки, у яких вказано кінцевий пункт подорожі. Кількість загадок дорівнює кількості учасників гри. Кожного разу ведучий повідомляє зупинки, і ті «пасажири», які «їдуть» до цієї станції, починають змагатися. Хто першим піднімає сигнальний знак, той відповідає на запитання. За правильну відповідь отримують фішку. Володаря найбільшого числа фішок нагороджують призом.

Дискусія. Найактивніше сприймаються молодіжною аудиторією методи популяризації книги, що поєднують діалог з елементами дискусійності. Гострота проблеми, зіставлення різних точок зору, інтригуючий заголовок, звернення до користувача та інші прийоми посилюють пізнавальну й читацьку активність, спонукають до самостійного мислення, уміння відстоювати особисту думку, вести полеміку. Для обговорення можна запропонувати наступні теми:

1. «Чи потрібні ми Європі, чи потрібна Європа нам».
2. «Ми та закон».
3. «Любити ближнього: це легко чи важко?».
4. «Домашнє насильство. Як захистити себе?».

Громадянський форум. У роботі з молоддю можна використовувати дану діалогову форму, засновану на досвіді США. В її основі лежить зважений діалог, пошук відповідей на запитання в процесі дискусії на соціально важливі теми:

1. «Яка армія нам потрібна?».
2. «Дитяча злочинність: де вихід?».
3. «СНІД: як уповільнити епідемію?».
4. «Корупція: як її перемогти й чи це можливо?».

Вечір розгаданих і нерозгаданих таємниць або «Таємниці навколо нас». Мета заходу — привернути увагу до наукових відкриттів, невирішених проблем, різних явищ навколишнього світу. У центрі уваги — гіпотези, версії, відкриття з різних галузей знань: медицини, природничих наук, психології, історії, нез'ясовні

явища — НЛО, телекінез, телепортація, полтергейст, сингулярність та інше. Можна запропонувати наступні теми для обговорення: «Гіпноз: можливості, секрети», «Таємниця Атлантиди: Легенда? Правда?», «Таємниця Тунгуського метеорита», «Феномен Бермудського трикутника та інших аномальних зон нашої планети» і т. п.

Шок-урок, шок-цитата, що зазвичай готується за актуальною проблемою (наркоманія, СНІД). Наприклад, шок-урок на тему «Наркотики: подорож туди без назад». Основа шок-уроків: листи, одкровення, сповіді молодих наркоманів. Матеріал свідомо не редагується. Повністю зберігаються зміст і лексика текстів. Добре, якщо є відеофільм за темою уроку. У структуру заходу також включаються офіційні дані про стан боротьби з наркоманією в країні та місті.

Шок-цитата використовується при оформленні книжкових виставок, тобто вибирається цитата, що йде врозріз із загальноприйнятою думкою, викликає подив і бажання посперечатися.

Квест — це інтелектуально-динамічна гра, яка полягає в проходженні командою вказаного маршруту за умови виконання спеціальних завдань. Учасники літературного змагання діляться на дві команди, для кожної обирають капітана й назву. Для того, щоб керівники груп відрізнялися від решти учасників, їх одягають у відповідні футболки чи в'яжуть стрічки визначеного кольору.

Після поділу капітани отримують мапи квестової зони, на яких позначено зупинки, де на учасників чекають спеціальні «агенти» із завданнями для команд. Кількість зупинок визначається у відповідності з довжиною маршруту й розміром території змагання.

На кожній зупинці команда має одержати нове завдання й за правильну відповідь отримує певну кількість балів (2, 3 чи 5). Після виконання завдання на черговій зупинці команда має відгадати пароль до наступної зупинки й отримати карту з її зображенням. Для кращої орієнтації їх можуть супроводжувати координатори (бібліотекарі).

Після прибуття груп до кінцевої точки призначення організатори (працівники книгозбірні) підбивають підсумки, рахують бали. Перемагає та команда, яка набрала більшу кількість балів.

Список використаних джерел

Головаха, С. Наукова бібліотека в соціальних мережах [Текст] / С. Головаха // Бібліотечний вісник. — 2013. — № 1. — С. 29—32.

Лешнівська, І. Працюємо єдиною громадою: бібліотеки і громадські об'єднання регіону [Текст] / І. Лешнівська // Вісник Книжкової палати. — 2007. — № 5. — С. 17—18.

Малиновська, В. Культурно-просвітницька діяльність Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [Текст] / В. Малиновська // Бібліотечний вісник. — 2013. — № 3. — С. 39—42.

Мартюшова, О. Нетрадиційні форми краєзнавчої роботи публічних бібліотек [Текст] / О. Мартюшова // Бібліотечний форум. — 2011. — № 1. — С. 31—34.

Петровская, Л. Библиотека — центр культурно-просветительской работы в университете [Текст] / Л. Петровская // Бібліотечний форум України. — 2012. — № 4. — С. 17—22. — (Бібліотечно-бібліографічне обслуговування).

Родина, О. В. Реклама — двигатель... чтения [Текст] / О. В. Родина, А. В. Соломенная // Современная библиотека. — 2012. — № 3. — С. 33—35. — (Ідея).

Соціокультурна діяльність бібліотеки [Текст] : метод. матеріали / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського ; уклад. В. Мельник. — Хмельницький, 2006. — 48 с.

Сташків, М. Світ «безмірний, прекрасний і бентежний» [Текст] / М. Сташків // Вісник Книжкової палати. — 2008. — № 10. — С. 52.

Стосєва, В. Творчі акції як основа позитивного іміджу бібліотеки [Текст] / В. Стосєва // Бібліотечна планета. — 2004. — № 3. — С. 21—22.

Шарошкіна, Н. Культурно-освітня робота бібліотеки як соціального інституту [Текст] / Н. Шарошкіна // Педагогіка і психологія. — 2013. — № 3. — С. 85—90. — (Розвиток бібліотечної справи).

* * *

Бібліотека як центр спілкування [Електронний ресурс] : метод.-бібліогр. поради / Черніг. обл. універс. наук. б-ка. — Електрон. текст. дані. — [Україна], сор. 2002—2013. — Режим доступу: http://libkor.com.ua/php/metod_mat_files/Library_as_a_center_of_communication.pdf, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Книжкова виставка: сучасні тенденції [Електронний ресурс] / Запоріж. обл. універс. наук. б-ка ім. О. М. Горького. — Електрон. текст. дані. — [Україна], сор. 2004—2013. — Режим доступу: <http://zounb.zp.ua/node/620>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Крючкова, І. Сучасні форми масової роботи бібліотеки [Електронний ресурс] / І. Крючкова. — Електрон. текст. дані. — [Україна], сор. zavantag.com, 2000—2013. — Режим доступу: <http://zavantag.com/docs/1260/index-65664.html>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Ломакова, Т. Квест — це пізнавально й весело [Електронний ресурс] / Т. Ломакова. — Електрон. текст. дані. — [Україна]. — Режим доступу: http://vk.volyn.ua/news_35_767_Kvesttsepiznavalnoyveselo.html, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр. — Аналог друк. вид. (Вісті Ковельщини. — 2012. — 25 верес.)

Мартюшова, О. Нетрадиційні форми краєзнавчої роботи публічних бібліотек [Електронний ресурс] / О. Мартюшова ; Сум. міська централіз. бібл. система. — Електрон. текст. дані. — [Україна], сор. 2010—2013. — Режим доступу: <http://www.library-sumy.com/personal/profi/712>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Масова робота — невід’ємна частина діяльності бібліотеки [Електронний ресурс] : [матеріали семінару бібл. працівників] / Новоархангельська район. б-ка. — Електрон. текст. дані. — [Україна]. — Режим доступу: <https://sites.google.com/site/narcbs/masova-robota---nevid-emna-castina-dialnosti-biblioteki>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Матвійчук, О. Є. Закономірності розвитку бібліотек як соціокультурних центрів в Україні [Електронний ресурс] / О. Є. Матвійчук. — Електрон. текст. дані. — [Україна]. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kis/2009_2/15.pdf, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Методична скринька [Електронний ресурс] : Планування 2014 / Луган. обл. універс. наук. б-ка ім. О. М. Горького. — Електрон. текст. дані. — [Україна], сор. 1999—2012. — Режим доступу: <http://www.library.lg.ua>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Федоров, А. Современная библиотека — это экран, который обращен к внешней среде [Электронный ресурс] / А. Федоров ; Идеи простых решений : автор. блог Андрея Федорова. — Электрон. текст. дан. — [Россия], сор. 2009—2012. — Режим доступа: <http://ideafor.info>, свободный. — Загл. с экрана. — Яз. рус.

Цимбал, В. І. Бібліотека як осередок культури [Електронний ресурс] / В. І. Цимбал ; Б-ка Буковин. держ. мед. ун-ту. — Електрон. текст. дані. — [Україна]. — Режим доступу: <http://medlib.bsmu.edu.ua/mistecka-vitalna-1/dopovid-v-i-cimbal-biblioteka-ak-oseredok-kulturi>, вільний. — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Масовий захід як засіб рекламної діяльності бібліотеки

Методично-бібліографічні рекомендації

Підготувала:	О. В. Гапочка, методист II категорії науково-методичного відділу ТОУНБ
Редактор:	О. М. Раскіна
Комп'ютерний набір:	О. В. Гапочка, методист II категорії науково-методичного відділу ТОУНБ
Комп'ютерна верстка:	В. І. Раківський, завідувач відділу автоматизації та механізації бібліотечних процесів ТОУНБ
Відповідальний за випуск:	В. І. Вітенко, директор ТОУНБ заслужений працівник культури України

Підписано до друку 01.10.2013. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook.
Друк цифровий. 0,93 ум. др. арк., 0,58 обл.-вид. арк.

Наклад 30 примірників

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека
б-р Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001. Тел. (0352) 52-52-64 www.library.te.ua